



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 515/2011-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. A. K., P., zastúpeného advokátom JUDr. B. K., P., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 27 P 20/2010-198 zo 7. júla 2010 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 5 CoP/21/2010-243 z 26. októbra 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. A. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 7. marca 2011 doručené podanie JUDr. A. K., P. (ďalej len „sťažovateľ“), označené ako „*Ústavná sťažnosť*“, ktorým namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 27 P

20/2010-198 zo 7. júla 2010 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 CoP/21/2010-243 z 26. októbra 2010.

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa (v konaní pred všeobecnými súdmi v procesnom postavení navrhovateľa) s výsledkom súdneho konania o jeho návrhu na zníženie výživného, na zverenie maloletého do osobnej starostlivosti, resp. do striedavej starostlivosti rodičov a na úpravu styku otca s maloletým, pričom postupy, ako aj rozhodnutia všeobecných súdov o jeho návrhoch na úpravu styku s maloletým, ako aj vo veci návrhu na zníženie výživného považuje za arbitrárne a svojvoľné.

Sťažovateľ v tejto súvislosti v sťažnosti uviedol:

„Sťažovateľ je otcom maloletého M. B., a pochádzajúceho zo vzťahu s JUDr. D. B.

Na základe návrhu sťažovateľa bola Okresným súdom v Prešove dňa 6. 11. 2008 schválená rodičovská dohoda, sp. zn. 25 P 318/08-38, podľa ktorej je sťažovateľ oprávnený stykať sa s mal. M. každý prvý a tretí piatok v mesiaci po dobu troch hodín od 16,00h do 19,00h, ďalej prvý víkend v mesiaci od soboty 8,30h do nasledujúcej nedele 18,00h, ďalej každý tretí víkend v mesiaci v sobotu a v nedeľu s tým, že otec je povinný mal. M. tento tretí víkend vrátiť matke na noc a ráno opäť vyzdvihnúť, ďalej po dobu 7 dní počas leta a 2 dni počas Vianoc (mimo Štedrý deň) a 2 dni počas Veľkej noci. K takejto úprave styku došlo najmä na základe aktívnej roly súdu a jeho snahy o dohodu rodičov. Takúto úpravu, sťažovateľ rešpektoval predovšetkým vzhľadom na vtedajší vek maloletého M. (13 mesiacov).

Otec sa v tejto dohode zaviazal platiť mesačné výživné vo výške 7. 000,- Sk (dnes 232,35 EUR). K dohode o výživnom došlo na základe tvrdenia matky, že počas rodičovskej dovolenky je jej jediným príjmom rodičovský príspevok. Sťažovateľ súhlasil aj so zohľadnením zvýšených nákladov vo výživnom, a to v súvislosti s kožným problémom mal. M. (seboroická dermatitída), najmä prospešný pobyt pri mori.

Sťažovateľ momentálne pracuje od 1. 2. 2009 v P., pritom od 2. 11. 2009 ako advokátsky koncipient. Za mal. M. od schválenia uvedenej rodičovskej dohody vždy pravidelne dochádza.

Dňa 18. 1. 2010 sťažovateľ žiadal svojím návrhom na Okresný súd v Prešove o rozšírenie styku s mal. M. tak, že bude oprávnený stykať sa s maloletým počas roka každý nepárny vikend s možnosťou prespávania u sťažovateľa. Toto rozšírenie navrhoval sťažovateľ vzhľadom na vyšší vek mal. M. ale predovšetkým vzhľadom na skutočnosť, že podľa platnej rodičovskej dohody - styk počas 1. a 3. vikendu - má sťažovateľ možnosť stykať sa s maloletým 5 až 6 krát v roku až po období 3 týždňov, nakoľko toľkokrát v roku má kalendárny mesiac 5 vikendov. Takéto odlúčenie je prídlhé a úprava styku je už dnes vzhľadom na vek mal. M. už nedostačujúca. ...

Hlavným dôvodom návrhu na zmenu úpravy bola skutočnosť, že mal. M. sa posledné obdobie dožadoval častejšieho styku s otcom - sťažovateľom, jeho silné citové väzby aj k otcovi a dobré výchovné predpoklady sťažovateľa.

Sťažovateľ zároveň žiadal o zníženie výživného pre mal. M. na 100 EUR mesačne z dôvodu svojej širšej osobnej účasti pri výchove mal. M., z dôvodu zníženia jeho príjmu a z dôvodu zistenia nových príjmových pomerov matky. “

Okresný súd napadnutým rozsudkom č. k. 27 P 20/2010-198 zo 7. júla 2010 zamietol návrh sťažovateľa (otca maloletého dieťaťa) na zníženie výživného, na zmenu úpravu styku s maloletým, pričom vzal do úvahy aj to, že na pojednávaní 5. mája 2010 podal nový návrh na zverenie maloletého do svojej osobnej starostlivosti a na pojednávaní 7. júla 2010 zmenil svoj návrh – po novele zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) účinné od 1. júla 2010 – tak, že žiadal zveriť maloletého do striedavej starostlivosti rodičov v súlade so svojím písomným návrhom. V konaní bolo preukázané, že maloletý je v starostlivosti matky, ktorá je s ním na materskej dovolenke, pričom jej starostlivosť bola hodnotená ako príkladná. Aj keď má maloletý zdravotné problémy (má atopický ekzém a je alergik), matka sa snaží vytvoriť mu nealergizujúce bytové podmienky a eliminovať negatívne vplyvy na jeho zdravie.

V odôvodnení svojho rozsudku okresný súd vo vzťahu k návrhu sťažovateľa na zníženie výživného uviedol, že pokles jeho príjmu je len čiastočný, keď mal za preukázané, že pracovný pomer u predchádzajúceho zamestnávateľa skončil na vlastnú žiadosť a našiel si nové zamestnanie; okresný súd preto konanie sťažovateľa považoval

v súlade s § 75 ods. 1 zákona o rodine za vzdanie sa výhodnejšieho zamestnania, resp. zárobku bez dôležitého dôvodu. Uvedené zárobkové možnosti a schopnosti sťažovateľa (otca) podľa názoru okresného súdu odôvodňujú, aby naďalej platil výživné v rovnakej sume ako dosiaľ.

Okresný súd mal preukázané, že matka pre prípad, že by otec žiadal prevziať maloletého na stretnutie aj mimo rodičovskej dohody schválenej súdom týkajúcej sa úpravy styku, má pripravené všetky veci pre maloletého a nebráni tomu, aby sa otec s maloletým stretával aj mimo termínov určených súdnymi rozhodnutiami, o čom ako dôkazy svedčia kópie odobratia a prevzatia maloletého, ktoré sťažovateľ vždy podpisuje. Pokiaľ ide o zmenený návrh otca na striedavú osobnú starostlivosť, podľa názoru okresného súdu v súčasnom období nie je vhodné, aby k nej došlo z viacerých dôvodov: vzdialenosť otca od bydliska maloletého, skutočnosť, že maloletý s ním nikdy nebol v jeho domácnosti, zdravotný stav maloletého a potreba zabezpečiť stabilné rodinné prostredie. Okresný súd súčasne nevylučuje túto možnosť starostlivosti o maloletého do budúcnosti. Zároveň okresný súd zamietol návrh matky na zvýšenie výživného, keďže v súčasnej dobe považuje sumu výživného za primeranú najmä veku maloletého.

Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu č. k. 27 P 20/2010-198 zo 7. júla 2010 (okrem výroku o zamietnutí návrhu matky na zvýšenie výživného) v zákonnej lehote odvolanie.

Krajský súd napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil potom, ako sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením, uviedol, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa prekračuje v pozitívnom zmysle minimálny, resp. bežný rámec odôvodnenia a je z neho poznateľný správny právny základ vytvorený použitím príslušných právnych noriem. Krajský súd vo svojom rozsudku č. k. 5 CoP/21/2010-243 z 26. októbra 2010 doplnil aj ďalšie dôvody potvrdzujúce správnosť prvostupňového rozhodnutia.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 5 CoP/21/2010-243 zo dňa 26. 10. 2010

a rozsudkom Okresného súdu v Prešove č. k. 27 P/20/2010-198 zo dňa 7. 7. 2010 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5 CoP/21/2010-243 zo dňa 26. 10. 2010 a rozsudok Okresného súdu v Prešove č. k. 27 P/20/2010-198 zo dňa 7. 7. 2010 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu v Prešove ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu.“

Podľa sťažovateľa ujma spôsobená takýmto postupom všeobecných súdov je nemateriálna, nevratná, ale predovšetkým nevyčísliteľná. O finančné zadost'učinenie však sťažovateľ v sťažnosti nežiadal.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavnú neopodstatnenosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 27 P 20/2010-198 zo 7. júla 2010

Ústavný súd pripomína, že podľa ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ústavný súd zásadne nemá právomoc rozhodovať o návrhoch, o ktorých je oprávnený podľa platných právnych predpisov rozhodovať iný (všeobecný) súd.

Z uvedených dôvodov ústavný súd uzavrel, že vo veci sťažovateľa je tu ešte iný súd (čl. 127 ods. 1 ústavy), ktorý je oprávnený a povinný rozhodovať o tom, či došlo, alebo nedošlo k porušeniu sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru tak, ako to tvrdí v sťažnosti.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal proti v sťažnosti namietanému rozsudku okresného súdu č. k. 27 P 20/2010-198 zo 7. júla 2010 riadny opravný prostriedok – odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd. Ústavný súd nezistil žiadny ústavný dôvod na to, aby sa v tejto veci neriadil princípom subsidiarity svojej právomoci, ktorý je

ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto aplikujúc tento článok ústavy a § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 5 CoP/21/2010-243 z 26. októbra 2010

Ústavný súd preskúmal sťažnosť aj vo vzťahu k tej časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie práv označeným rozsudkom krajského súdu.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). Z týchto hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľa namietajúceho porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu medzi základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 dohovoru nie je zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich porušenie skúma spoločne.

Z napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu č. k. 27 P 20/2010-198 zo 7. júla 2010, pričom ďalšie odôvodnenie doplnené krajským súdom možno považovať za argumentáciu na zvýraznenie správnosti napadnutého prvostupňového rozsudku v zmysle § 219 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudku krajského súdu porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či rozsudok nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, je preto potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj napadnutý rozsudok okresného súdu, s odôvodnením ktorého, ako už bolo uvedené, sa krajský súd stotožnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí

všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu, s ktorou sa stotožnil aj krajský súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku a ktorú tento súd prevzal z prvostupňového rozsudku, sa okrem iného uvádza:

„Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku uviedol, že v predmetnom konaní vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že maloletý je v starostlivosti svojej matky, ktorá je s ním toho času na materskej dovolenke, pričom starostlivosť zo strany matky je príkladná. Matka v plnej miere zabezpečuje všetky nevyhnutné, ale aj nadštandardné potreby maloletého, čo mal súd preukázané jednak ohliadkou bytu, v ktorom matka s maloletým býva, ako aj lekárskymi správami odborných lekárov z ambulancií, ktoré maloletý navštevuje. Aj keď má maloletý zdravotné problémy, a to v dôsledku atopického exému a alergie, matka sa snaží v plnej miere vytvoriť mu také bytové podmienky, ktoré nie sú pre neho alergizujúce. Aj keď ide o chronické, celoživotné ochorenie, snaží sa eliminovať negatívne vplyvy na jeho zdravie, čo však v súčasnej dobe nie je možné v plnej miere, pretože rodičia nedokážu komunikovať ohľadom starostlivosti a potrieb o maloletého, a tým je vystavovaný neustálym stresom. ...

Od úpravy styku otca s maloletým uplynula doba roka a pol, počas celej tejto doby dochádza k pravidelným stretnutiam otca s maloletým, otec javí záujem sa s ním stretávať, pravidelne za ním prichádza z P., kde v súčasnej dobe žije a pracuje, preto je aj do budúcnosti vhodné, aby sa naďalej s maloletým stretával, aby nebol prerušený kontakt medzi ním a synom. Najpodstatnejšie je však, aby rodičia dokázali vzájomne komunikovať pri odovzdávaní a preberaní dieťaťa, nakoľko práve tento moment je pre maloletého najviac stresujúci.

Aj keď otec ďalšou zmenou návrhu žiadal zmeniť osobnú starostlivosť u maloletého na striedavú osobnú starostlivosť, v súčasnom období podľa názoru súdu nie je vhodné, aby k takejto došlo, a to z viacerých dôvodov. V prvom rade je to vzdialenosť bydliska otca od bydliska matky, ktorý žije a pracuje v P., býva v 1-izbovom byte, kde sa doposiaľ súdu nepodarilo prešetriť jeho rodinné a výchovné pomery. Súd zistil prostredníctvom Obecného úradu H., že otec sa zdržiaval na adrese H. na prechodnom pobyte, avšak na tejto adrese už

viac ako rok nebýva. Pri ďalšom šetrení prostredníctvom Obvodného súdu bolo zistené, že otec nie je vedený v centrálnej evidencii osôb v Českej republike. Ak by sa aj súd pokúsil prešetriť pomery v 1-izbovom byte otca, kde v súčasnej dobe býva podľa zmluvy, ktorú založil do spisu, uvedené výchovné pomery by neboli aktuálne, nakoľko sám otec na pojednávaní uviedol, že v tomto byte by s maloletým nebýval, ale snažil by sa zohnať pre maloletého väčšie bývanie.

Ďalším dôvodom, prečo súd nesúhlasil so striedavou starostlivosťou u maloletého je jeho zdravotný stav. Maloletý je v útlom veku, od narodenia má vážne zdravotné problémy, pravidelne navštevuje alergologickú a kožnú ambulanciu, pravidelne užíva lieky, krémy, má špeciálnu stravu... Vážnou indikáciou na zhoršenie jeho zdravotného stavu je stres, zmena prostredia a zmena režimu. Uvedené mal súd potvrdené aj správou odborných lekárov.

V súčasnej dobe je nevyhnutne potrebné zabezpečiť maloletému stabilné rodinné prostredie, kde budú eliminované všetky alergizujúce podnety preňho, a ktoré má v súčasnej dobe zabezpečené u matky, čo súd prešetril ohliadkou bydliska matky.

Tvrdenia otca, že matka nevytvára vhodné prostredie pre maloletého najmä tým, že dostatočne nezabezpečuje prostredie bez prachu a roztočov, ako aj tvrdenie, že maloletý je vo výchove a starostlivosti iných ľudí, je nedôvodné, nakoľko matka má zabezpečený priestor na hranie pre maloletého bez kobercov, s hračkami, ktoré nevyvolávajú u maloletého alergiu (nie plyšové hračky), má zabezpečený protialergický matrac, protialergickú prikrývku, vankúš aj podložku.

Vo vzťahu k tretím osobám, ktoré zabezpečujú starostlivosť o maloletého bolo súdom zistené, že matke pri starostlivosti vypomáhajú jej rodičia, hlavne jej matka, teda stará matka maloletého, pričom je to v nevyhnutnej miere. Sú to skôr prechádzky s maloletým tak, aby si matka mohla zabezpečiť riadny chod domácnosti. Priateľka matky, ktorá býva v spoločnej domácnosti sa tam v podstate nezdržiava. Pokiaľ sa v byte nachádza, vypomáha matke pri starostlivosti o maloletého, čo podľa názoru súdu nie je pre maloletého nevhodné. Naopak je vhodné, ak matka má osobu, ktorá jej dokáže pomôcť s dieťaťom, keďže s otcom nežijú v spoločnej domácnosti a tento pravidelne a denne nemôže matke pri starostlivosti o maloletého pomáhať.

Ďalším dôvodom, pre ktorý súd nesúhlasil so striedavou starostlivosťou oboch rodičov o maloletého je skutočnosť, že otec sa v podstate od narodenia s maloletým stretáva

v pravidelných intervaloch, avšak M. s ním nikdy nebol v jeho domácnosti. Pre maloletého je toto prostredie cudzie. V súčasnej dobe je skôr zvyknutý tráviť čas s otcom u starej matky z otcovej strany, kde si ho otec pravidelne berie na styk.

Na základe uvedeného podľa názoru súdu prvého stupňa nie je v súčasnej dobe vhodné meniť osobnú starostlivosť z matky na striedavú osobnú starostlivosť u oboch rodičov. Súd nevyklučuje túto možnosť do budúcnosti v prípade, že kontakty otca so synom nebudú prerušené, styk bude častejší, avšak jednoznačne dôležitým kritériom je pre rozhodnutie o striedavej starostlivosti to, aby rodičia dokázali spolu vzájomne komunikovať, aby sa pri každom odovzdávaní syna vzájomne neosočovali, neubližovali si, aby sa vedeli dohodnúť na podstatných veciach o zdravotnom stave maloletého, aby otec permanentne matke nevyčítal zlú starostlivosť o syna, zlé ošatenie, obuv, s poukazom na výšku výživného, ktorou maloletému prispieva. Okrem toho by otec musel zabezpečiť v budúcnosti stabilné rodinné prostredie pre maloletého, ktoré by spočívalo v navštevovaní spolu s matkou, pretože je veľmi citovo na ňu viazaný od narodenia. Žije v spoločnej domácnosti iba s matkou, kde ich občasne navštevujú starí rodičia. Matka je jedinou vzťahovou osobou maloletého v súčasnom období, čo je prirodzené aj vzhľadom na vek, ktorý má a skutočnosť, že matka je s ním na materskej dovolenke.

Zároveň súd zamietol návrh otca na zníženie výživného. Aj keď otec takýto návrh podal z dôvodu, že došlo k poklesu jeho príjmu z dôvodu zmeny jeho zamestnávateľa, súd mal preukázané, že pracovný pomer u predchádzajúceho zamestnávateľa ukončil na vlastnú žiadosť tým, že si našiel nové zamestnanie. Preto konanie otca súd považoval v súlade s ustanovením § 75 ods. 1 Zákona o rodine za vzdanie sa bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, alebo majetkové prospechu. Pokles príjmu otca je len čiastočný, pričom novým zamestnávateľom otca bolo potvrdené, že má nárok na nenárokovú zložku mzdy (osobné ohodnotenie), čím sa mu v podstate zvyšuje jeho priemerný čistý mesačný príjem a dosahuje výšku toho predošlého.

Zatiaľ čo u posledného zamestnávateľa mal súd potvrdený jeho čistý mesačný príjem v sume 30.608,- Kč za r. 2008 a 31.526,- Kč za r. 2009 do októbra, v súčasnej dobe mal súd preukázaný jeho čistý mesačný príjem v sume 28.158,40 eur, čo je pokles o necelých 3.000,- Kč, ktorý je zvýšený osobným ohodnotením. Okrem toho vlastní nehnuteľnosť, ako uviedol vo svojej výpovedi a tiež má na účte 300.000,- Kč. Uvedené zárobkové možnosti

a schopnosti otca, ale aj jeho majetkové pomery odôvodňujú, aby aj naďalej platil výživné v sume 7.000,-Sk mesačne tak, ako platil doposiaľ.

Zároveň súd poukázal na čistý mesačný príjem matky, ktorým je iba rodičovský príspevok v sume 164,22 eur a rodinné prídavky na jedno dieťa. ...

Čo sa týka úpravy zmeny styku otca, ako uviedol vo svojom pôvodnom návrhu podanom na tunajší súd dňa 18. 1. 2010, súd je názoru, že v súčasnej dobe nie je potrebné meniť tento styk, pretože matka umožňuje stretnutie otca aj nad rámec tejto úpravy, kedykoľvek otec o to požiada, so zabezpečením všetkých potrebných vecí a vybavenia na toto stretnutie s ním. Vzhľadom na vek maloletého, jeho zdravotné problémy, považoval súd takúto úpravu styku za primeranú a aj v tejto časti návrh otca zamietol ako nedôvodný.“

Krajský súd v odôvodnení rozsudku zaujal stanovisko aj k otázke dokazovania navrhovaného sťažovateľom (svedecké výpovede), ako aj k námietke o tom, že všeobecné súdy sa nevyrovnali s kritériami v zmysle § 24 zákona o rodine:

„.... Súd sa návrhom otca na striedavú starostlivosť zaoberal. Súd poskytol otcovi dostatočný čas na pojednávaní, kde otec zdôvodňoval svoj návrh a samotný petit návrhu a jeho zmena bola zaznamenaná. ...

Súd mal dobrú až príkladnú starostlivosť matky preukázanú ohliadkou bytu, niekoľkými návštevami pracovníkov ÚPSVaR a lekáorskými správami, a to aj bez výpovede svedkov, ktorí s matkou aj tak nežijú v spoločnej domácnosti a ani sa s matkou nestýkajú. Preto je nepodstatné tvrdenie otca, že nevypočutím ním navrhovaných svedkov nebol úplne zistený skutkový stav. Otec svedkov obťažoval, tajne a bez ich vedomia si ich výpovede nahrával, zastrašoval ich, že budú súdom predvolaní, a to ešte pred prvým pojednávaním. Dokonca e-mailom zaslal p. S. ním spracovanú výpoveď, ktorú mala táto ako vlastnú vo svojom mene iba podpísať a zaslať súdu ako vlastnú.

Prvostupňový súd sa dostatočne riadil ustanovením § 24 Zákona o rodine, na ktoré otec opakovane v odvolaní poukazoval. Súd prihliadol na záujmy maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby. Citový vzťah maloletého k otcovi, ako sa o nich otec vyjadroval, sú len jeho želaním a nie skutočnosťou. Pokiaľ súd zamietol návrh otca na zníženie výživného, urobil tak správne. Súd v dostatočnej miere zistil rozhodujúce skutočnosti, v dostatočnej

miere vykonal dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu a po ich zhodnotení dospel k správne právnemu posúdeniu veci.

Vzhľadom na uvedené matka žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v prvom výroku potvrdil.“

Krajský súd ďalej v odôvodnení svojho potvrdzovacieho uznesenia uviedol:

„Odvolací súd v rámci svojich kompetencií vyplývajúcich mu z ustanovenia § 10 ods. 1 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ustanovení § 212 O. s. p. vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie, čo je v súlade s ustanovením § 214 ods. 1, 2 O. s. p. s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli súdu dňa 26. 10. 2010 a zistil, že odvolanie otca nie je dôvodné.

Prvostupňový súd správne zistil skutkový stav v prejednávanej veci a zo zistených skutočností vyvodil aj správny právny záver. Ani v priebehu odvolacieho konania nedošlo k zmene v týchto skutkových zisteniach. Odvolací súd preto v celom rozsahu poukazuje na správne zdôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje.

V tejto súvislosti odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa prekračuje (v pozitívnom zmysle) minimálny resp. bežný rámec odôvodnenia a je z neho poznateľný správny právny základ vytvorený použitím príslušných právnych noriem, pod ktoré súd prvého stupňa správne subsumoval zistený skutkový stav a zároveň poskytol taký výklad, ktorý bezpochyby potvrdzuje aplikovateľnosť použitých právnych predpisov. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa je v súlade so základnou požiadavkou na jeho preskúmateľnosť. Súd prvého stupňa dostatočne jasne a výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti mal za preukázané a ktoré nie, z akých skutočností pri svojom rozhodovaní vychádzal a akými úvahami sa pri dokazovaní riadil a ako vec právne posúdil.“

Odvolací súd sa zaoberal aj druhou zásadnou námietkou sťažovateľa, ktorá sa týkala zamietnutia jeho návrhu na zníženie výživného, keď uviedol:

„Vo vzťahu k návrhu otca na zníženie výživného odvolací súd poukazuje na to, že pri hodnotení možností a schopností je potrebné vždy vychádzať z preukázaných príjmov povinného rodiča, v danom prípade otca maloletého. Súd zároveň vychádza z tých nárokov, ktoré sú dané na strane oprávnenej osoby, v tomto prípade maloletého.

Aj keď otec maloletého namietal, že na jeho strane došlo k poklesu príjmu z dôvodu zmeny zamestnávateľa, správne v tomto smere ustálil súd súčasný čistý mesačný príjem za nezmenený oproti príjmu, z ktorého vychádzal pri určení výšky doterajšieho výživného. Možno prisvedčiť otcovi, že za daného stavu sa nejedná o vzdanie sa bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania tak, ako to má na mysli ustanovenie § 75 ods. 1 Zákona o rodine.

V tejto súvislosti odvolací súd považuje za potrebné dodať, že plnenie vyživovacej povinnosti má byť predovšetkým dobrovoľné, motivované skutočnosťou, že jej plnenie umožňuje zabezpečiť odkázanej osobe jej relevantné odôvodnené potreby. Povinný rodič musí mať na zreteli, že maloleté dieťa, vo vzťahu ku ktorému mu vzniká zákonná povinnosť spolupodieľať sa na jeho výžive, má právo na uspokojenie svojich oprávnených potrieb, s prihliadnutím na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného rodiča. Prvostupňový súd postupoval zákonne, pri zisťovaní majetkových pomerov otca vychádzal z relevantných dokladov a pomery na strane povinnej a potreby oprávnenej osoby vyhodnotil správne. Preto odvolacie námietky otca o nedostatočne zistenom skutkovom stave považoval odvolací súd za nedôvodné a účelové.“

Krajský súd sa podrobne vyjadril aj k otázke striedavej starostlivosti, ktorej sa sťažovateľ domáhal vo svojom zmenenom návrhu priamo na pojednávaní 7. júla 2010, pričom už v prvej časti odôvodnenia konštatoval, že aj prvostupňový súd sa touto otázkou zaoberal:

„Na pojednávaní dna 07. 07. 2010 otec zmenil svoj návrh tak, že žiadal zveriť maloletého do striedavej starostlivosti v zmysle jeho vyjadrenia na tomto pojednávaní. ...

Vo svojom odvolaní predložil otec maloletého pomerne podrobnú štúdiu otázky striedavej výchovy. Okrem iného namietal, že nemožnosť vyššej intenzity styku vedie logicky k nebezpečnému a spoločensky nežiaducemu odcudzeniu a uviedol ďalšie svoje dôvody i názory, ktoré majú svedčiť v prospech jeho návrhu.

V tejto súvislosti však odvolací súd dáva do pozornosti fakt, že zákonodarca koncipuje striedavú starostlivosť ako možnosť, pričom obligatórne stanovuje podmienky, pri splnení ktorých k nej možno pristúpiť, čo vyplýva zo samotného znenia ustanovenia § 24 ods. 2 Zákona o rodine. To znamená, že v každom konkrétnom prípade musí byť posúdené, či sú dané okolnosti určené hypotézou tejto právnej normy. Konkrétne, či je takéto zverenie v záujme maloletého dieťaťa (prvá podmienka) a zároveň (druhá podmienka), či budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa.“

K tejto otázke krajský súd navyše doplnil podrobnejšiu argumentáciu (pričom sa vyjadril aj k otázke striedavej starostlivosti rodičov):

„Rozhodnutím súdu prvého stupňa nie je spochybnený samotný inštitút striedavej výchovy. Súd prvého stupňa výstižne a presvedčivo odôvodnil, prečo návrhu otca v tomto smere nevyhovel. Pri svojom rozhodovaní prihliadal na všetky relevantné okolnosti. Za zásadnú prekážku takéhoto výkonu rodičovských práv u maloletého M. považoval predovšetkým veľkú vzdialenosť bydliska matky a otca, ďalej nemožnosť prešetriť rodinné a výchovné pomery otca a tiež vek a zdravotný stav maloletého. V priebehu konania mal súd za preukázané, že matka vytvára maloletému vhodné prostredie, dostatočne zabezpečuje jeho potreby s ohľadom na jeho vek a zdravotné potreby, otcovi umožňuje s maloletým styk aj nad rámec súdom schválenej rodičovskej dohody.

V súvislosti so striedavou starostlivosťou odvolací súd uvádza, že v odbornej verejnosti nie je vo vzťahu k nej ustálený názor, či takáto je alebo nie je v prospech dieťaťa a v prospech vytvárania stabilného prostredia preň. Aj zákonodarca vo všeobecnej časti dôvodovej správy dodáva, že striedavá osobná starostlivosť nie je vhodná pre každé dieťa, ani pre každého rodiča. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, vzhľadom na vzdialenosť bydliska matky v P. a otca v P., by nebola v záujme maloletého striedavá výchova. Takáto by mohla byť skôr negatívnym zásahom do jeho psychického života a pocitu istoty, ktorý má domov poskytovať.

K námietke otca, že súd zamietavým rozsudkom vytvoreniu iného prostredia bráni, odvolací súd poukazuje na to, že tradičné chápanie prípravy na príchod dieťaťa (nielen v zmysle jeho narodenia) predpokladá prípravu a existenciu prostredia i v materiálnom zmysle slova, teda miesta, ktoré má byť pre dieťa domovom. Chápanie domova v takom

zúženom zmysle, že to nie je miesto, ale len pocit a prostredie, v ktorom maloletý trávi čas a nie je preňho cudzie, by bolo v rozpore so zmyslom a účelom starostlivosti súdu o maloletého a jeho povinnosti sledovať záujem dieťaťa. Z obsahu spisu vyplýva, že súd nemohol prešetriť rodinné a výchovné pomery u otca. V tejto súvislosti sa javí ako nelogický záver otca, že súd nezverením maloletého do striedavej starostlivosti zabránil vytvoreniu zdravého prostredia pre dieťa, a že tým vlastne nie sú dané možnosti na jeho vytvorenie. U matky takéto prostredie už existuje, otec jeho vytvorenie podmieňuje zverením do striedavej starostlivosti.

Z obsahu spisu a vyjadrení účastníkov vyplýva, že matka nebráni otcovi v styku aj nad rámec súdom určeného styku. Otec namietal, že súd má nabádať oboch rodičov k rodičovstvu. V tejto súvislosti však platí, že súd autoritatívne vstupuje do vzťahu rodičov a detí len v tom prípade, ak komunikácia medzi rodičmi zlyhala a má byť prvoradým záujmom rodičov, aby vzájomné vzťahy riešili dohodou tak, aby v konečnom dôsledku vzťahy medzi nimi nevyhasli. To, aký vzťah bude mať dieťa k jednému alebo druhému z rodičov, je výsledkom komplexného postoja každého rodiča k nemu a výsledkom prostredia, v ktorom sa formuje jeho osobnosť. Absencia právnej úpravy striedavej výchovy v predchádzajúcom Zákone o rodine sama osebe nemôže predsa znamenať, že by sociálny svet dieťaťa a jeho vzťahová sféra museli byť nevyhnutne ochudobnené v neprospech rodiča, ktorému nebolo zverené do osobnej starostlivosti. Je len na postoji tohto rodiča, ako pozitívne bude ovplyvňovať a obohacovať citový život dieťaťa a brať na ňom účasť za súčasného rešpektovania jeho potrieb.“

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o nesprávnej aplikácii právnych predpisov vo veci odvolací súd uviedol:

„Pokiaľ sa týka námietky otca, týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci platí, že právne posúdenie je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení sa vyvodzuje právny záver a aplikuje konkrétna právna norma na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ako už

odvolací súd uviedol, považuje skutkové zistenia súdu prvého stupňa za úplné a právne posúdenie za správne.

So zreteľom na uvedené preto odvolací Krajský súd v Prešove ustálil, že výrok napadnutého rozsudku o zamietnutí návrhu otca, ako aj výrok o trovách konania sú správne, preto postupom podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil.“

Ako už bolo uvedené, skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd (ako aj pred ním okresný súd) sa dostatočne vyrovnali so základnými námietkami sťažovateľa, teda s námietkou vo vzťahu k úprave styku s maloletým a námietkou vo vzťahu k návrhu na zníženie výživného. Podľa názoru ústavného súdu nemožno dospieť k názoru, že by napadnutý rozsudok krajského súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny ani vo vzťahu k jednej, ani vo vzťahu k druhej námietke. Bolo nepochybne v právomoci krajského súdu vyložiť príslušné zákonné ustanovenia spôsobom, akým sa to v tejto veci stalo. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu niektorého zo sťažovateľom označených práv. Krajský súd sa postupne a presvedčivo vyrovnal s návrhom sťažovateľa vo všetkých jeho bodoch, ako aj so všetkými jeho námietkami, ktoré sú z veľkej časti totožné s tými, ktoré uplatnil aj na ústavnom súde; toto posúdenie je ústavne akceptovateľné a nemá znaky svojvôle či arbitrárnosti.

V závere treba opätovne zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému krajský súd pri interpretácii a aplikácii zákona dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či rozhodnutie o odvolaní spĺňalo požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi rozsudkom krajského súdu č. k. 5 CoP/21/2010-243 z 26. októbra 2010 a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa ako celok, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, rozhodovanie o ďalších nárokoch sťažovateľa uplatnených v jeho sťažnosti už stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2011